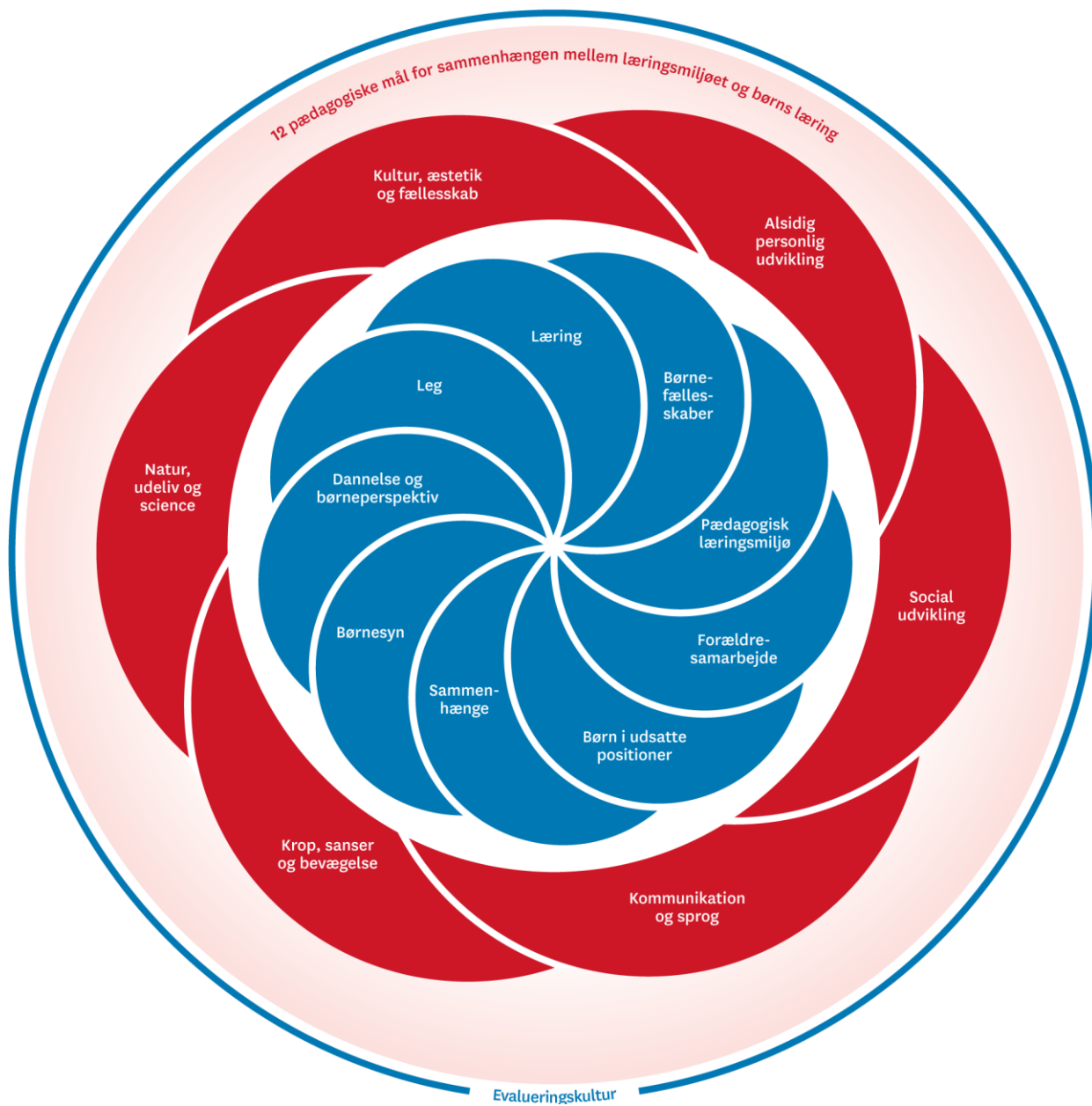

Pædagogisk lærerplan for

²⁰ Klynge NB E Pædagogisk grundlag 2021

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Forord

Klynge NB E arbejder med den nye styrkede læreplan som et dynamisk pædagogisk redskab. Det betyder at vi har udarbejdet et årshjul hvor vi på tværs af klyngen arbejder med implementeringen af læreplanen. Vi har i ledelsen i klyngen besluttet at de blå emner er med fælles definition i klyngen. De røde emner i den nye styrkede læreplan defineres lokalt i enheden.

Vi har i klyngen nedsat et fagligt udvalg, bestående af medarbejder (fyrtårne) fra alle klyngens 0-6 års institutioner samt 4 ledelsesrepræsentanter. Alle fyrtårnene har været på uddannelse i den nye styrkede læreplan.

Ledelsen har i samarbejde med de faglige fyrtårne rammesat de faglige fyrtårns rolle ift. fagligheden samt implementering heraf lokalt i den enkelte enhed.

Ledelsen har besluttet at klyngen benytter sig af skabeloner og redskaber fra EVA.

Det faglige udvalg har nedsat forskellige arbejdsgrupper bestående af ledere og pædagogiske medarbejdere (fyrtårne). Deres opgave blev at formulere udkast til de forskellige temaer i det pædagogiske grundlag.

Som baggrund for opstart på skriveprocesserne har alle i arbejdsgrupperne læst enhedernes og klyngens skriftlige materialer, for eksempel tidligere læreplaner, KIDS-rapporter samt klyngens fælles definering af kerneopgaven.

Arbejdet med grundlaget forløb på følgende måde;

Det faglige udvalg nedsatte forskellige arbejdsgrupper bestående af ledere og pædagogiske medarbejdere (fyrtårne). Deres opgave blev at formulere udkast til de forskellige temaer i det pædagogiske grundlag.

Deres udkast er efterfølgende blevet samskrevet af de 4 lederrepræsentanter i udvalget.

Undervejs i skriveprocessen vil arbejdsgrupperne mødtes på tværs og drøftet de forskellige udkast til det pædagogiske grundlag.

Det pædagogiske grundlag er løbende blevet præsenteret og drøftet i ledelsesteamet, forældreråd og forældrebestyrelse samt klyngens MED-udvalg.

Med et fælles pædagogiske grundlag i klyngen sætter vi sammen retningen for kvaliteten og sikrer derved, at vi alle arbejder ud fra den samme pædagogiske holdning. Vi vil med vores pædagogiske grundlag ligeledes anvende det aktivt i hverdagen og bruge det som baggrundstæppe i vores faglige drøftelser helt ude på de enkelte stuer og teams. Det pædagogiske grundlag skal være med til at minimere uhensigtsmæssig variation i den pædagogiske praksis.

Ved at arbejde ud fra det pædagogiske grundlag vil der være en større tydelighed for alle både børn, forældre, medarbejdere samt eksterne samarbejdspartner i forhold til, hvordan vi arbejder pædagogisk, hvorfor vi gør som vi gør, og hvad vi gerne vil opnå af effekt for barnet.

På vegne af klyngen

Klyngeleder

Christa Fleron Juncker

Definering af kerneopgaven

De faglige rum vi løser kerneopgaven i:

Besluttet af MED-udvalget 2019

Hvem er vi?

Klynge NB E

Vores klynge ligger på Ydre Nørrebro omkring Rådmandsgade. Klyngens enheders beliggenhed strækker sig fra Nørrebrogade til Baldersgade. Klyngen har 1 klyngeleder tilknyttet. Vores klynge er sammensat af 5 enheder, i alle enhederne er der tilknyttet 1 pædagogisk leder.

Klyngen spænder over alderen 0-6 års institutioner.

Børnejunglen

Kålormen

Den Grønne Giraf

Cismofytten

Mosaikken

Vi har en mangfoldighed i klyngen, hvilket betyder, at vi modtager familier og børn med forskellige behov. Vores medarbejdergruppe har forskellige erfaringsgrundlag og kompetencer.

Cismofytten

Består af 3 vuggestue-stuer og 3 børnehavestuer. Den ene børnehavestue er en storegruppe, hvor vi fra maj til april samler de børn der forventes at skulle i skole næste sommer.

Pædagogisk grundlag

“Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

“Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

“De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

“Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

“Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

---

Børnesyn.

Det siger loven

Det at være barn har en værdi i sig selv. Børn skal ikke alene forberedes på at blive voksne, men også støttes og værdsættes i de første år.

Klynge NB E

Vores børnesyn og børneperspektiv skal være med til at danne ramme for et godt børnemiljø som omhandler ikke blot den fysiske indretning af dagtilbuddet, men også de psykiske og æstetiske forhold i institutionerne. Disse forhold medvirker tilsammen til, at børnene får de optimale betingelser for at udvikle sig.

Dagtilbuddene er forpligtede til at give børnene medbestemmelse og skabe læringsmiljøer, der tager udgangspunkt i børnenes perspektiver og hvor den børneinitierede leg fremmes af det pædagogiske personale som værner om børnenes initiativ, fantasi og virkelyst.

Dagtilbuddene skal bidrage til at udvikle børns selvstændighed, evner til at indgå i forpligtigende fællesskaber.

Det pædagogiske personale er ansvarlige for, at der skabes organisatoriske rammer og et læringsmiljø, der muliggør, at børnene oplever nærhed, trivsel, læring, udvikling og anerkendende relationer. Vi ser børnene som aktive medskabere af deres egen læring og udvikling.

Hensigten er at barnet lærer at tage medansvar og udvikler evnen til at samarbejde og indgå i forpligtende fællesskaber.

Børnene skal have medbestemmelse, medansvar og indflydelse med hensyn til deres dagligdag i dagtilbuddet afhængigt af alder og modenhed.

Derfor skal vi værne om børns ret til at være forskellige og til at udvikle sig i forskelligt i eget tempo. Vi skal forstå barnet ud fra deres egen oplevelse og forståelse af sig selv.

Børnene er eksperter i deres eget liv.

Vi skal være med til at understøtte det gode børneliv, forstået som et liv, hvor der er plads, tid og ro til at være barn. Et nært og tillidsskabende pædagogisk personale giver barnet nærvær, omsorg og tryghed til at kunne lære og udvikle sig.

Vi opfatter børn som kompetente og selvstændige. Børn er som udgangspunkt, nysgerrige, videbegærlige og holder af udfordringer. De skal føle sig anerkendt og dermed forstået i deres følelser, handlinger og intentioner.

Vores fokus skal være at drage omsorg for børnene og samtidigt stimulere og udfordre børnene, så de udvikler initiativ, fantasi og virkelyst.

Når børnene forlader os, ønsker vi at de har kompetencer således, at de kan begå sig i et socialt fællesskab, at de har empati, at de kan tage hensyn til andres motiver og har kendskab til sig selv og egne kompetencer.

I Cismofytten kan ovennævnte bl.a ses ved at:

Børnene skal have medbestemmelse, medansvar og indflydelse ift deres dagligdag afhængigt af alder og modenhed.

Vi behandler børn forskelligt for at ende med at behandle dem ens.

Vi aflæser børnenes behov og regulerer vores agerren, derefter vi møde dem hvor de er udviklingsmæssigt. Vi fokuserer på barnets styrker og ikke på fejl og mangler.

Vi er nærværende og autentiske voksne der skaber en tryk base på egen stue med stabile voksne, som møder det enkelte barn på dets udviklingsniveau og guider barnet ved at fortælle, hvad vi gerne vil have i stedet for at have fokus på en uønsket adfærd.

Det handler om at have empati, respekt, tolerance og ligeværd i relationerne med hinanden. Vi forsøger at møde barnet hvor det er, og anerkende dets følelser og behov. Derfor taler vi altid i en respektfuld tone til børnene og vi skælder ikke ud.

Fra start af har vi fokus på børns selvhjulpenhed. Det at kunne selv er en vigtig del af børns trivsel og udvikling. Børn skal opleve glæden ved at kunne noget og mestre sin hverdag – og der er mange daglige gøremål og rutiner, hvor de kan udfordre og træne dette. Dette understøttes blandt andet i situationer i garderoben, på toilettet, ved måltidet, det at kunne gå selv m.v. Her guider og støtter vi børnene, så det matcher det enkelte barns udviklingsniveau.

Vi forsøger at yde så meget en til en kontakt som overhovedet muligt.

Vi arbejder i mindre grupper og her forsøger vi at inddrage børnene i et fællesskab ved at høre og lytte til alle børnene i gruppen og den voksne drager paralleler blandt børnene.

Vi dækker op til leg hver morgen, så børnene fra start af kan føle sig som en del af fællesskabet ved den fælles leg.

Alle stuer har samlinger på forskellige tidspunkter, alt efter hvad der passer bedst ind i den børnegruppe der er på stuen lige nu og her.

Praksiseksempler

Et barn:

Et barn leger i køkkenet alene, den voksne observerer barnet begynder at miste interessen for legen og går formålsløst rundt på stuen. Den voksne kommer hen til barnet og spørger om de ikke skal lave frokost sammen i køkkenet. Sammen snakker de om hvad mad de skal lave, hvad der skal være i maden og hvem der skal spise maden. Den voksne lader barnet styre legen, men hjælper med at opretholde legen og er undersøgende på barnets interesser. Det kan være at en dukke kommer med ind i legen fordi dukken er sulten og nu er det den de skal lave mad til. (se barnets intentioner, interesser og understøtte barnet i dette. Vise at barnet har værdi og viden)

En gruppe af børn:

Der bliver på en vuggestuestue holdt samling. De voksne observerer at børnene har svært ved at sidde stille og være med i samlingen. Den voksne kan huske dagen før, at børnene fik bevæget sig meget og grint meget, da de hørte musik fra IPad 'en. Den voksne spørger om de skal finde en sang på IPad 'en. En af børnene vil høre "Baby ark", som medarbejderen ved er Baby Shark. De rejser sig op og danser til sangen. (følger børnenes spor og ændre den pædagogiske praksis til at tilpasse børnene, som aktive skabere og deltager af deres hverdag)

Et barn i udsat position:

På legepladsen bliver der holdt bevægelse (BOB) for to af børnehavestuerne. En medarbejder observerer et barn gå for sig selv. Medarbejderen kender barnet og ved det kan have svært ved at navigere i større mængder børn. Den voksne går hen til barnet og spørger hvad det kigger på. Barnet peger op på en fugl. Den voksne spørger, om de skal se om der er flere fugle på legepladsen. Sammen går de rundt og finder fugle. De går til sidst hen og kigger på legepladsens læringstavler og snakker sammen om de fugle de har set. (Se barnets intentioner og lære det at det har værdi som også kan bidrage til den voksne. Være pædagogisk bagdør)

Forældresamarbejde:

Vi inddrager forældrene, ved at snakke om hvad børnene har været optaget af under vores pædagogiske planlagte aktiviteter, ved fri leg, på ture og i rutinerne. Og er nysgerrige på disse punkter i hjemmet også. Kommunikationen kan forekomme i døren ved afhentning eller over Aula som en dagbog, fortællende om dagens aktiviteter.

Dannelse og børneperspektiv.

Det siger loven

Børn skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse. Dannelse, ligestilling og demokrati skal medtænkes i det daglige pædagogiske arbejde, så børnene oplever at have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur. Det pædagogiske personale i dagtilbuddet skal invitere barnet til at være aktivt deltagende, så barnet selv er med til at skabe sin læring og konkrete deltagelse i demokratiske sammenhænge, som personalet er ansvarlige for at skabe.

Klynge NB E

Alle børn udvikler dannelsesprocesser forskelligt. Dannelsen sker primært i relation til andre og er kendetegnet ved at barnet opnår viden og mening om sig selv, andre og samfundet. På sigt skal barnet kunne handle i overensstemmelse med denne viden om sig selv og omverdenen.

Vi er medskabende af et børneliv, hvor vi giver det enkelte barn de bedste muligheder for at kunne begå sig i samfundet.

Børnene skal føle sig set, hørt, mærket og anerkendt som de mennesker de er, og børnene skal opleve at tilhøre et positivt fællesskab, hvor der også er plads og retten til forskellighed og individualitet.

De voksne er rollemodeller for børnenes dannelse og vi voksne skal være imødekommende over for børns holdninger og udtryk, så vi støtter op om det enkelte barns dannelsesproces. Vi har derfor et stort fokus på tætte anerkendende relationer, som er baseret på tryghed, tillid, gensidighed, ligeværd og positiv kommunikation.

Vi ønsker at børnenes perspektiv bliver medinddraget i hverdagen og i aktiviteter, da det er væsentligt i børnenes dannelsesproces og deres selvforståelse.

Når børnene forlader os, ønsker vi, at børnene har opnået selvforståelse samt fået en demokratisk indsigt i den mangfoldige verden, vi lever i.

I Cismofytten kan ovennævnte bl.a ses ved at:

Børnene har de krav på at blive hørt og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og en demokratisk forståelse. De har ret til at give udtryk for deres mening og de har krav på at denne respekteres. Vi er derfor nysgerrige på deres tanker, følelser, deres fortællinger og perspektiv.

Vi skal som voksne være nysgerrige på børnene. Der er altid en mening med det børn gør, og vi skal som voksne gøre os umage med at forstå, hvad der er på spil. Børn græder aldrig uden grund.

Vi lærer børnene at indgå i sociale sammenhænge og støtter dem i at løse konflikter

Vi arbejder med venskaber, bla. 'fri for mobberi.

De voksne i Cismofytten skal være rollemodeller, der lutter, ser og hører børnene og lærer børnene at tale ordentligt til hinanden.

Vi inviterer barnet til at være aktivt deltagende i de daglige praktiske opgaver, som at dække bord, rydde af.

Vi arbejder med turtagning (lære at vente på tur) i respekt for de andre børns historier og fortællinger.

Alle børn bliver mødt med 'godmorgen', smil og glade voksne der forsøger at skabe en positiv stemning gennem hele dagen.

Praksiseksempler

Et enkelt barn:

Der er på en børnehavestue planlagt fri leg, et barn viser interesse for at ville lege med bolde. Den voksne ser dette og sætter en bolde aktivitet i gang. De voksne har planlagt fri leg, men barnet har en intention om at lege med bolde, dette bemærker medarbejderen og følger barnets interesser og gør barnet som aktiv medskab af dets hverdag. (Følge barnets perspektiv og give barnet lov til at ændre i den planlagte aktivitet)

En gruppe af børn:

En lille gruppe vuggestuebørn har en planlagt pædagogisk aktivitet med fokus på "Fri for Mobberi". Gruppen kigger på- og gennemgår situationsplakaterne om-handlende relationer i leg, konflikt m.m. Medarbejderen har en dialog med børnene om hvordan man kan agere hvis et barn tager ens legetøj, slår eller bider. På plakaterne er situationerne skitseret, så børnene visuelt kan se hvad det handler om. Herigennem lære børnene hvordan de skal agere i forskellige situationer. (Lære at navigere i sociale situationer, opfordre til medfølelse og andres grænser)

Et barn i udsat position:

Et barn som ikke kan tale dansk går rundt og er ked af det på legepladsen. En medarbejder bemærker dette. Medarbejderen går hen til barnet, sætter sig i børnehøjde og med sine hænder markerer, at de har set barnet er ked af det. Den voksne åbner sine arme og inviterer barnet til at få et kram. Den voksne går rundt med barnet i hånden og bemærker barnet virker interesseret i rutsjebanen. Sammen går de derhen og rutsjer. (Vise at barnet er set, selvom man ikke kan samme sprog, vises via kropssprog. Vise medfølelse til barnet og yde omsorg. Så det kan gøre det til andre. Være opmærksom på barnets interesse/kropssprog og agere på dette)

Forældresamarbejde:

Vi vil i fællesskab med forældrene være nysgerrige på barnets perspektiver, intentioner, kulturel baggrund, historie, interesser m.m. Det ville føre til en større og samlet viden om barnets personlighed og karakter. Dette opnås ved samtaler, anekdoter og historier om barnet og barnets færden gennem dets hverdag og privatliv med forældrene.

Leg

Det siger loven:

Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud. Legen er også grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling, og legen fremmer blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes, for at alle børn kan være med, og for at legen udvikler sig positivt for alle børn. *Forarbejder til dagtilbudsloven § 8, stk. 2*

Klynge NB E

Leg er både et enkelt og kompliceret begreb. Det er så let at det bruges i hverdagen, men meget kompliceret at beskrive hvad leg egentlig er. Leg er en handling som alle mennesker, børn og voksne, udfører og opsøger frivilligt. Det at lege er betinget af frivillighed og kan ikke forekomme under tvang.

Legen har værdi i sig selv og det er igennem legen at børn bliver robuste, kreative, nysgerrige, innovative og sociale. Legen er central for børns udvikling og måde at fungerer på. Derfor er det vigtigt, at børn er omgivet af voksne, der forstår legens betydning og som er gode til, at beskytte den, samt skabe nogle miljøer som kan understøtte leg.

Det er vigtigt for børnenes udvikling, trivsel og læring at den voksne deltager aktivt, observerer og inspirerer børnenes leg og samspil. Vi skal guide, understøtte og indfri muligheder i form af læringsrum/miljøer, skabe små grupper så fordybelse er mulig samt give plads til barnets spontanitet.

For at legen udvikler sig er det en forudsætning at vi voksne bevæger os i de 3 læringsrum. Legen er midlet til at opnå udvikling og læring. (Det mål/læringen kan så ændres/udvikles undervejs, med udgangspunkt i børnenes leg.)

1: Vi går foran og viser legen (Voksen initieret leg)

Vi er fokuseret på børnenes leg, skaber overblik, er engagerede, kreative og motiveret voksne. Vi arbejder med legerelationerne, hvor børnene på kender rammerne for legene (legemanuskripter).

2: Vi står ved siden af legen og støtter op (Børne initieret leg)

Vi støtter rammerne for legen og børnenes initiativer. Vi er synlige og tilgængelige rollemodeller for børnene.

3: Vi står bagved og hjælper ved behov (Fri leg)

Vi skal være nysgerrige, observerende på børnenes leg og guider dem fordomsfrit videre, når de ikke kan løse udfordringer selv.

Det er vores opgave at skabe en kultur, der understøtter børns legeevne. Det betyder, at det pædagogiske personale har en legende og nysgerrig tilgang i kommunikationen omkring børnenes leg. Vi er bevidste om vores placering i forhold til legen og vi går på opdagelse og udvider legen. Vi behøver ikke at lege som børnene, men det er en forudsætning, at vi deltager for at kunne forstå børnenes tankegang i legen og udvikle deres legekompetencer.

Børn er nysgerrige af natur og vil ofte være opsøgende eller fascineret af de aktiviteter de voksne sætter i gang. Her er det vores fornemmeste opgave, at vi involverer os på baggrund af observation og indsigt i legegruppens behov og sikre det enkelte barns deltagelsesmuligheder. Det pædagogiske personale støtter barnet efter behov til legestrategier og forhandling samt inspirerer og bidrager, hvis legen går i stå.

Legen udvikler barnets fantasi og tænkning, børnene leger ikke for at lære noget bestemt. I legen kan børn blandt andet skabe historier sammen og øve sig i at håndtere forskelligheder og uenigheder. I legen opstår sociale fællesskaber og dialoger som giver børnene redskaber og erfaringer i at løse konflikter, indgå i sociale arenaer og ikke mindst styrke i forhold til eget selvværd og selvtillid.

Når barnet skal videre fra os, er der skabt et solidt fundament således, at barnet har en oplevelse af at leg er et frirum – et rum hvor det enkelte barn har værdi og betydning i fællesskabet.

Når barnet skal videre fra os, er der skabt et solidt fundament således, at barnet har en oplevelse af at leg er et frirum – et rum hvor det enkelte barn har værdi og betydning i fællesskabet.

I Cismofytten kan ovennævnte bl.a ses ved at:

Legen er barnets første sprog. Det er i legen børn får kontakt og kan udtrykke deres tanker og følelser. Det er i legen børnene forhandler om deres indbyrdes roller og deltagelsesmuligheder.

Det er i legen de får venner, øver sig i konflikter og går ud og ind af fællesskaber.

Børn leger forskelligt i forskellige aldre. Børn har forskellige legekompetencer alt efter deres udviklingstrin.

Leg er vores middel til læring. Vi skal have en legende tilgang til læring og til samspillet med børnene. Vi skal kunne sætte os i børnenes niveau og være undrende med dem.

I Cismofytten leger vi fordi både børn og voksne, synes det er sjovt og vi mener, at man danner gode venskaber og relationer gennem leg og det at have det sjovt sammen.

Børnene skal kunne igangsætte en leg selv, lege for sig selv og danne en leg med andre. Derfor leger vi for at støtte børns sociale kompetencer i børnefællesskaber, og for at styrke deres fantasi og lære at kunne behovsudsætte og konflikthåndtering og dermed styrke deres selvtillid.

Når voksne sætter en aktivitet i gang, som omhandler leg, har legen et formål, hvor den voksne kan bestemme rammen og hvad barnet ubevidst skal lære

Vi leger hele dagen, men primært leger vi i aktiviteter om formiddagen, på legepladsen efter frokost og til eftermiddag.

Det pædagogiske personale er bevidste om at lege kompetencerne udvikles forskelligt efter hvor gammelt barnet er og hvilket udviklingstrin barnet er i. Da de mindste børn i vuggestuen har brug for mere guidning i legen og med ældre børn kan man observere og støtte dem i legen. Vi, som personale er opmærksomme på at være deltagende i legen, men også ved hvornår og hvordan vi skal være den observerende rolle, eller være understøttende i legen og hvornår det er de voksne der arbejder struktureret med legen.

Praksiseksempler

Et enkelt barn:

Et børnehavebarn kommer hen til en voksen med en dinosaur i hånden og siger: "Se, det er en *Brachiosaurus*". Den voksne siger, "ja det er det", sammen snakker de om hvad dinosauren kan og aftaler at gå hen og finde flere dyr, som de sammen kan lege med. (Her ser vi barnets initiativer og sammen med barnet udforsker vi og udvider barnets forståelse. Den voksne er på underne niveau sammen med barnet)

En gruppe af børn:

På legepladsen kommer en lille gruppe børn hen til en voksen og viser at de har fundet et sneglehus. De snakker om sneglen, hvad farve den har, om det er en han eller hun også snakker børnene om hvordan en snegl kan holde sig varm på en kold dag. "Den har jo ikke jakke på" siger et barn. Sammen med den voksne bliver de enige om at få bygget et hus til sneglen. De snakker om hvad de skal bruge til huset og sammen går børnene og den voksne rundt på legepladsen og finder tingene. Flere børn bliver interesseret og deltager i legen. (Den voksne lærer med børnene og er undre sig i samspil med børnene. Den voksne opfordrer børnene til at finde en løsning og er klar til at hjælpe og støtte op om børnenes aktivitet).

Et barn i udsat position:

En voksen observerer et barn lege alene inde i det lille rum, hvor der er en købmandsbutik. Den voksne ser også at flere børn prøver at være med, men det resulterer i at det første barn trækker sig. Den voksne får det første barn med ind i det lille rum igen og spørger om de sammen skal lege købmand. Sammen med børnene snakker de om hvem der vil have hvilken rolle. Hvem er købmand, er der nogle som vil være mor, kunder osv. Det første barn vil gerne være købmand, så den voksne bliver sammen med barnet i købmandsbutikken og hjælper og guider barnet til at blive i legen. Til frokost sidder dem der deltog i købmandslegen ved samme bord og sammen snakker de om deres leg tidligere. (Den voksne hjælper det ene barn til at blive i leg, ved at få foran barnet og selv deltage i legen. Så er den voksne til stede hvis barnet får brug for hjælp til at navigere i legen).

Forældresamarbejde:

Vi fortæller forældrene hvad og hvilken lege, børnene er optaget af og hvordan de hjemme kan understøtte legen. Vi ytrer vores observationer ved evt. udfordringer i leg eller relationen og informere forældrene om dette. Det gør vi ved personlig kontakt og over Aula.

Læring

Det siger loven

Læring skal forstås bredt, og læring sker f.eks. gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret. Det pædagogiske læringsmiljø handler om at fremme børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse.

Forarbejder til dagtilbudsloven §8 stk. 2 – Den styrkede lærerplan

Klynge NB E

Børn lærer ved at udforske med krop og sanser, ved at lege, ved at undre sig og stille spørgsmål, ved at blive mødt af spørgsmål og udfordringer samt ved at eksperimentere med fx materialer og gøre opdagelser. Børn lærer gennem kommunikation, udveksling og sociale interaktioner. De lærer ved at opleve nyt og ved at opleve, at de fx kan bidrage til at ændre på regler og finde innovative og kreative løsninger på udfordringer i sammenhænge, de indgår i fællesskab med andre børn og voksne. Børns læring fremmes af at turde begå fejl, famle og slippe fantasien løs.

Det betyder, at det pædagogiske personale skal skabe et alsidigt, inddragende og trygt læringsmiljø, der fremmer sådanne eksperimenterende kompetencer samt lyst til at lære og opleve mere.

Læring er en livslang udviklingsproces og læring sker i alt, hvad vi foretager os i det daglige, både for børn og voksne. Vi mener, at børns læring sker bl.a. igennem:

- Lege både (børneinitierede og voksenstyrede)
- Relationer (barn/voksen- og barn/barn-relationer).
- Sprog (verbal og nonverbal kommunikation, kropssprog, gentagelser).
- Rutine situationer (borddækning, selvhjulpenhed ved fx at øve sig i at tage tøj af/på).
- Genkendelighed (trygge rammer, faste voksne på stuen, rutinerne).
- Aktiviteter som rytmik/motorik, sanglege, kreativitet og fantasi ved at fx tegne/male.

Det betyder, at det pædagogiske personale skal tilbyde udviklende aktiviteter og processer, der understøtter, udfordrer og stimulerer børns læring, samt skabe gode muligheder for at børnene kan være aktivt deltagende i dagligdagen i institutionen.

Det pædagogiske personale har ansvaret for rammerne omkring børnenes læring. Der skal tilbydes gode læringsrum for børnenes alsidige udvikling – både personlighedsmæssigt, socialt, intellektuelt og fysisk. Læring skal ligeledes ske i en tryk og rar atmosfære præget af glæde og omsorg. Der skal være mulighed for fordybelse og

engagement, og at afprøve nysgerrighed og at øve sig ud i en bred vifte af udviklende aktiviteter.

Vi anerkender, at læring sker i et tæt samspil med barnets nære relationer til andre børn og voksne, og at barnets oplevelse af selvværd er vigtigt for barnets læring. Børnene skal derfor mødes af anerkendende voksne, som motiverer, understøtter og udfordrer den enkeltes udviklings- og læringsmuligheder med udgangspunkt i det enkelte barns ressourcer og potentialer. Børnene skal sikres mulighed for succesoplevelser med egen læring og i eget tempo. De skal føle sig værdifulde i et kulturelt og socialt fællesskab.

Vi tilrettelægger derfor det pædagogiske læringsmiljø, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv, deltagelse, børnefællesskabet og børnegruppens sammensætning.

Læringsmiljøet skal understøtte børnenes brede læring, herunder nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse. Vi skaber et alsidigt, inddragende og trygt læringsmiljø for at styrke lysten til at lære og opleve mere. Det er her vores opgave at positionere sig hensigtsmæssigt i læringsrummet for at understøtte børnenes læringsprocesser.

Når børnene skal videre fra os, ønsker vi, at de har en lyst til læring, gåpåmod og tør springe ud i nye ting for at opnå ny læring der er med til at udvikle deres faglige, sociale og personlige kompetencer som de kan trække på, når de møder forhindringer på deres vej.

I Cismofytten kan ovennævnte bl.a ses ved at

Ligesom De nye styrkede læreplaner, så benytter vi i Cismofytten det brede læringssyn. Med det mener vi at læring foregår hele dagen og ikke kun i de planlagte pædagogiske aktiviteter.

Daglige rutiner rummer en stor mulighed for læring. Så i Cismofytten benytter vi blandt andet "De ti Sprogstrategier", som sætter fokus på sprogudvikling hele dagen. Vi skaber dialog med børnene om deres legetøj, hvad der sker uden foran vinduet, i rutiner og i leg. I vores daglige rutiner opstår, der for børnene gentagelser og genkendelighed.

En af vores daglige rutiner er at vi holder samling på stuerne. Her er der fokus på sproglig udvikling, genkendelighed, modtage beskeder, snakke om vejr, hvilken dag det er og de andre børn, hvem er kommet i institutionen og hvem er på ferie/syg.

I Cismofytten ved vi, at læring sker bedst i den trygge relation til andre. Vi går derfor på børnenes niveau, vi er nysgerrig med børnene, vi stiller os undrende sammen med børnene og vi lære sammen med børnene.

Vi følger børnenes spor og vi mærker stemningen hos børnene. Det betyder f.eks. at kan man ikke gennemfører den sædvanlige samling og koncentrationen er kort, så ændre vi samlingen til at følge børnenes humør. F.eks. skal samlingen ændres til dans/musik eller skal den helt springes over den enkelte dag.

Vi giver børnene medbestemmelse, de vælger selv pladser til spisning, legetøj, bøger til højtlesning, aktiviteter m.m. Herigennem får børnene følelsen af at forme deres egen hverdag, blive set, inddraget, hørt og at have værdi.

Vi benytter os af sprogvurderinger i alderen 3,4 -og 5 år og TOPI. Det er vores redskaber til at belyse børnenes trivsel, læring og udvikling. Her kan vi få belyst hvilke områder barnet har behov for ekstra opmærksomhed.

Børnenes motoriske udvikling har en stor betydning og indflydelse på både sprog og motorik. Derfor har vi i Cismofytten "De 19 Grundbevægelser", som vi øver med børnene.

Vi bruger tit rummet "Gyngemosen" til børnenes motoriske udvikling.

Praksiseksempler:

Et enkelt barn

En dreng holder en bil i hånden og peger på badeværelset. Dette ser den voksne og spørger barnet, om det vil ud og lege med vand. Sammen går de ud på badeværelset, hvor drengen får en plastkasse med vand i, så han kan lege med vand. Drengen kaster bilen i kassen og da vandet sprøjter ud over siderne, siger han "hov". Den voksne ser dette og siger også "hov, der kom lige vand ud over kassen, det gør ikke noget, lad og finde flere ting vi kan se om kan synke eller flyde". Sammen får de fundet mere legetøj til drengens synke/flyde leg. (Her ser vi barnets initiativer som det viser via kropssprog og sammen med barnet udforsker vi og udvider barnets forståelse.)

En gruppe af børn:

En gruppe fra en børnehave stue, får læst en bog om et skib, der sejler væk. Sammen snakker de om hvordan forskellige skibe kan se ud. En dreng fortæller, at hans storebror kan lave skibe ud af papir. Det fortæller den voksne, at de også kan. Den voksne fortæller og viser at man kan folde et skib af papir. Børnene får et skib hver. Nu syntes en af børnene, at de skal tegne på papirbådene. Bagefter skal bådene i vand. Børnene bemærker at vandet skifter farve. Den voksne spørger hvorfor de tror dette sker, sammen bliver de enige om at det er tudsen på bådene, som giver vandet farve. De tager billeder og får skrevet om deres opdagelser på Aula til forældrene. (Den voksne giver plads til at børnene kan komme med deres fortællinger og erfaringer og inddrager dem i aktiviteten som medskaber.)

Et barn i udsat positioner:

En børnehave gruppe laver frøer af modellervoks. En dreng vil ikke deltage og sætter sig et andet sted på stuen. Den voksne spørger om drengen kan hjælpe hende med at lave tungen til frøen, og lægger en klump modellervoks foran ham. Han hvisker til den voksne, at han ikke ved hvordan man gør. Den voksne viser hvordan han kan gøre og han går selv i gang med at prøve. Han viser de andre børn i gruppen, den tunge han har lavet og fortæller dem hvordan man gør. Drengen stiller nysgerrigt spørgsmål til hvordan en frø lyder og hvordan frøen fanger mad med sin tunge. Sammen finder de på YouTube et klip af en frø, så hele gruppen kan hører hvordan frøen lyder og se hvordan den bruger sin tunge. (Sammen udforsker de hvad der sker i aktiviteten og børnene gennem deres- og den

voksnes undren, får udvidet deres forståelse om frøen. Den voksne giver barnet plads til at kunne ytre sin usikkerhed og viser det okay

Forældresamarbejde

Vi informerer forældrene om hvad vi lige for tiden laver af pædagogiske aktiviteter. Dette gør vi gennem Aula eller kommunikation i døren ved afhentning. Vi udstiller/ophænger på stuen eller i gange vores nuværende projekter, så børnene stolt kan vise dem frem.

Børnefællesskaber.

Det siger loven

Al leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale fastsætter rammerne for. Relationer og venskaber er afgørende, hvor alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til. I dagtilbuddenes hverdag skal der være plads til, at det enkelte barn både kan vise initiativ og kan være aktivt deltagende, samtidig med at fællesskabet skaber rum til alle, nye relationer og mulighed for at prøve forskellige positioner mv. Det er det pædagogiske personales og ledelsens opgave at skabe en balance mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet.

Forarbejder til dagtilbudsloven §8 stk. 2 – Den styrkede pædagogiske læreplan.

Klyngen NB E

Alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til. Børn, der befinder sig godt i fællesskabet, er børn der trives og har mulighed for at lære og udvikle sig.

Al leg, dannelse og læring sker i et socialt samspil med andre. Det enkelte barns udvikling, læring og trivsel er derfor nært forbundet med barnets muligheder for deltagelse i fællesskaber. Fællesskabet har en afgørende betydning for, hvilke erfaringer det enkelte barn gør sig.

Institutionen spiller en væsentlig rolle for udvikling af børns kompetencer og sociale liv. Det pædagogiske personale har dermed en særlig opgave og en forpligtelse i forhold til at skabe rammer, der giver børn muligheder for deltagelse i en mangfoldighed af fællesskaber.

Vi ser børnene som medskabere af det sociale fællesskab. Derfor har vi et ansvar for at skabe balance mellem individet og fællesskabet i institutionen samt skabe rum for, at børn kan etablere venskaber på tværs af alder, køn og kultur.

Vi har et ansvar for, at forældrene bliver medinddraget i at skabe velfungerende børnefællesskaber, hvor børn kan trives. Det har stor betydning, at forældre og personale er i dialog om, hvordan forældrene sammen med det pædagogiske personale kan understøtte samspillet i institutionen.

Når børnene skal videre fra os, ønsker vi at børnene har kompetencer således, at de kan være ligeværdige medskabere af sociale fællesskaber og de kan begå sig i samfundet.

I Cismofytten kan ovennævnte bl.a ses ved at:

Vi sikre at alle børn har adgang til børnefællesskaber, hvor de oplever trivsel og udvikling og vores læringsmiljøer tager højde for børn i udsatte positioner. Det er medarbejdernes ansvar i hverdagen at støtte børn i udsatte positioner i at blive inkluderet i lege med andre børn og i betydningsfulde børnefællesskaber. Det gør vi blandt andet ved at sikre små grupper i løbet af dagen, hvor kun en nærværende voksen er til stede med en mindre gruppe børn i pædagogiske aktiviteter.

Praksiseksempler:

Et barn:

En genert og tilbageholdende pige fra børnehaven går tit alene rundt på legepladsen og ikke kan finde nogle at lege med. Her har medarbejderne bestemt at hun skal spise i en mindre gruppe. Baseret på observationer har de i spisegruppen nogle få andre piger hun har leget med før. Yderligere er der opfordret til legeaftaler med nogle af de piger som også er i

spisegruppen. De voksne bruger spiserutine til at pigen bliver tryk og opretter en dialog mellem pigen og de andre deltagende. Her i spiserutine opnår hun genkendelighed og ro til at danne relationer på legepladsen og i fritiden. (Pigen skal have tryk og ro til at komme ud af sin skal, ved at danne forudsigelighed kan hun opnå dette. De voksne kan i spisesituationen fremhæve pigen og hendes kvaliteter. Ved at have et yderligt fokus på relationer med legeaftaler bliver dette fremhævet)

En gruppe af børn:

En gruppe af vuggestuebørn skal lave en pædagogisk aktivitet med fokus på hvad der kan synke og flyde. Et barn fra gruppen vil ikke være med, men står ved bilbaren og vil hellere lege med biler. Den voksne spørger undrende ind til barnets bil og hvad bilen kan. Medarbejderen spørger om barnet ikke vil finde nogle biler, så de kan se om de kan synke eller flyde sammen med de andre ting. (medarbejderen bruger børneperspektivet og udvider aktiviteten til at kunne indeholde barnets interesse for biler og dermed kan få barnet med i et fællesskab)

Et barn i udsat position:

En medarbejder har sat en dyre leg i gang. Deltagende er et barn, som har svært ved at deltage i børnefællesskaber og danne relationer. To andre børn viser interesse for legen og vil være med. Det første barn reagerer ved at forsøge af trække sig. Den voksne hjælper drengen med at blive i legen, ved at gå foran barnet i legen ved selv deltage. Her kan den voksne finde barnets ynglings dyr og fremhæve hvad

dyret kan eller hvad dyret siger og spørge det første barn om det ikke vil vise de andre hvad dyret kan. (Man forsøger på baggrund af viden om barnet at holde det i aktiviteten og vise de andre at barnet har værdi og er interessant. Den voksne bruger sig selv som redskab til at bygge en bro mellem det udsatte barn og de andre deltagende. Og benytte det fælles tredje til at danne relation igennem)

Forældresamarbejde:

Forældrenes inddragelse har stor betydning. Vi har i samarbejde med forældrene ansvar for at skabe børnefællesskaber, hvor barnet trives. I dialog med forældrene vil vi bedst muligt kunne understøtte barnets samspil i institutionen og nogle tilfælde udenfor institutionen via legeaftaler osv. Gennem daglig dialog med forældrene kan vi opnå dette.

Pædagogisk læringsmiljø

Det siger loven

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen

etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter,

spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes

perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes

forskellige forudsætninger.

Dagtilbudslovens §8, stk. 3

Klynge NB E

Det pædagogiske læringsmiljø er til stede hele dagen i mange forskellige hverdagsituationer

Vi skaber de gode rammer for dette via lege, voksenplanlagte aktiviteter, de spontane børneinitierede lege, de daglige rutiner og børnenes initiativer. De daglige rutiner er unikke som et læringsrum, fordi de gentager sig hver dag. Og det er et af de allervigtigste elementer i at få styrket børnenes læringsprocesser. Gennem rutinerne får vi skabt et pædagogisk læringsmiljø, hvor der er genkendelighed dag for dag. Rutinerne skal være gennemtænkte og organiserede ud fra et børneperspektiv, samt give tiden til, at børnene selv kan prøve. De får dermed styrket deres egen aktive indsats, fordi de ikke behøver at blive instrueret forfra hele tiden, Vi er opmærksomme på at sætte ind med lige præcis de ting, der imødekommer det enkelte barn. Det handler om de små sejre – at børnene bliver glade og stolte, når ting lykkes og der gives plads til at ting ikke altid lykkes. Børns autonomi kommer ikke altid af sig selv, men skal øves mange gange. Et barn, der lærer er et barn, der udvikler sig. Og et barn, der udvikler sig, er et barn, der trives.

Vi arbejder med rutiner og struktur for at åbne op for samtaler, mellem voksen/barn og barn/barn. Samtalerne er givtige for børnene og deres læring inden for alle områder, og giver dermed personalet en god indsigt i hvor børnene befinder sig og hvad de er optaget af. Vi bruger dette børneperspektiv til en forståelse af det enkelte barns udvikling inden for det kropslige, sociale, emotionelle og kognitive. De fysiske rammer i hele institutionen er vigtige i forhold til at skabe de optimale pædagogiske læringsmiljøer. Læringsmiljøer forstås som alle de rum hvor børnene færdes f.eks. trappeopgange, garderober, depoter og badeværelser. Læringsmiljøer skabes bl.a. ved at organisere rum i rummet, der tydeliggør legezoner. Dette giver plads til fordybelse, hvilket gør det mere naturligt for børnene at lege i små grupper. Vi er derfor meget opmærksomme på indretningen inde og ude. Dette giver ro og tryghed til at indgå i gode sociale relationer. Når et barn skal videre fra os ønsker vi, at børnene er præget af at have været i et miljø, hvor der er taget hensyn til deres perspektiv og deltagelse ud fra deres forskellige forudsætninger.

I Cismofytten kan ovennævnte bl.a ses ved at:

Læringsbegrebet skal forstås bredt og ikke i en skoleinformeret forstand. Vi lærer hele tiden af de situationer, vi befinder os i, ikke altid det, vi vil lære, eller det andre vil have os til at lære - men vi lærer noget hele tiden, uanset hvad.

Læring og udvikling hænger sammen, og læring sker over tid. Vi gentager de samme ting igen og igen og der sker hele tiden en lille ændring.

Børnene er i læringsmiljøer dagen igennem og et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med læring.

Vi sørger dagen igennem for at etablere pædagogiske læringsmiljøer der med nærværende voksne, leg, planlagte strukturerede aktiviteter, spontane aktiviteter, fri leg og understøttende leg samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikles og dannes.

Praksiseksempler med vægten lagt på det motoriske

Enkelte barn:

Et barn vil ikke være med i den planlagte leg, eksempelvis BOB (børn og bevægelse) på legepladsen.

Når vi har BOB på legepladsen er der 1 medarbejder der har teten ift selve aktiviteten og de øvrige er pædagogiske bagdøre. I denne situation vil en pædagogisk bagdør tage sig af barnet og eksempelvis give barnet en rolle i aktiviteten, det kan være at være den der holder boldene eller stå sammen med den der har teten og viser de andre børn hvad man skal.

En gruppe af børn:

En gruppe af stille børn deltager ikke i BOB legen på legepladsen. En pædagogisk bagdør tager

Børnene ved hånden og prøver at motiverer dem til at deltage. Lykkedes dette ikke kan den voksne

tage børnene hen et andet sted på legepladsen og enten lege det samme som alle de andre gør eller

lege noget helt andet.

Forældresamarbejde:

Forældrene inddrages i de motoriske tiltag vi laver med børnene. Det kan eksempelvis være at

der har været en motorik vejleder der har observeret barnet og heraf kommet med forslag om

hvordan barnets motorik kan understøttes.

Læringsmiljø på legepladsen

Vi har 12 læringstavler opsat på legepladsen. Tilsammen dækker de over næsten alle læreplanens temaer. Medarbejderne har fået tavlerne i papirform med menukort på med hvad man som minimum kan tale om ved hver tavle.

Samarbejde med forældre om børns læring

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Det siger loven

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring. Dagtilbudslovens §8, stk. 6

Klynge NB E

Relationen mellem institutionen og forældrene skal være tillidsfuld, og i et tæt samarbejde om deres barns udvikling og trivsel. Forældre og medarbejders viden om det enkelte barn skal supplere hinanden, fordi det pædagogiske personale og forældre kan noget forskelligt. Sammen kan vi skabe et helhedsbillede og gøre en forskel for barnet. Vi ser forældre som en vigtig ressource i forhold til samarbejdet om deres børn og de skal derfor ses som en del af et partnerskab med de enkelte enheder i klyngen. Dette sker blandt andet ved forældremøder, samtaler, hente/bringe situationer, men også ved traditionsbundne arrangementer, som bidrager til at styrke det sociale sammenhold.

Institutionen skal sammen med forældrene afstemme gensidige forventninger til hinanden i forhold til både det individuelle forældresamarbejde og det mere generelle forældresamarbejde i institutionen. Det daglige samarbejde i dagtilbud vil bygge på et tillidsfuldt samarbejde om børnenes trivsel og læring. Vi vil gerne understøtte barnets trivsel i familien og vejlede forældrene.

Vi ser samarbejde med forældrene, som en essentiel del af at deres barn opnår den bedste læring. Den enkelte institution skaber rammerne, hvor forældrene inviteres ind med henblik på at samarbejde om børns læring, trivsel og udvikling. Vi ønsker at skabe et varieret forældresamarbejde, da vi tror på at det er med til at skabe et større forældre engagement til gavn for børnenes trivsel, læring og udvikling.

Forældrene har et ansvar for at samarbejde med institutionen og i øvrigt holde sig orienteret og bakke op om det arbejde der foregår i institutionen i forhold til barnets og børnegruppens trivsel og læring.

Vi spiller for mange børn en vigtig rolle som deres sekundære voksne, det gælder især for børn i udsatte positioner, hvor vi også er vigtige støtter og sparringspartnere for forældrene. Et godt samarbejde mellem institution og forældre betyder, at begge parter bliver gode rollemodeller for samvær og relationer, som barnet kan spejle sig i, lige som et godt og konstruktivt samarbejde vil smitte af på barnets trivsel og udvikling.

Når barnet skal videre fra os har familien en oplevelse af at blive set, hørt og forstået, og der er dermed skabt en tillid til fremtidige samarbejdspartnere omkring deres barn.

I Cismofytten kan ovennævnte bl.a. ses ved at:

Vi ser forældrepartnerskabet som det rum, hvor vi som medarbejdere i Cismofytten er sammen med forældre har et fælles ansvar for at styrke det enkelte barns trivsel, udvikling og læring. Derfor prioriterer vi den åbne og ærlige dialog mellem os og hjemmet. Der bliver altid sagt godmorgen og farvel

Når et barn indmeldes i Cismofytten modtager forældrene et velkomstbrev indeholdende praktiske oplysninger og om hvor barnet skal starte.

Når barnet starter bruger vi ca. 1 uge til indkøring, dette kan dog variere i 3-14 dage alt efter hvordan barnet modtager det at skulle gå i daginstitution.

Vi som medarbejdere er meget opmærksomme at børn er forskellige og har forskellige behov ift. Indkøring i institution.

Forældrene bliver altid tilbudt at ringe herved hvis et barn har haft en svær aflevering.

Vi taler med forældrene om vores pædagogik og hverdag og familien har mulighed for at fortælle hvem de er, og om der er særlige forhold omkring det enkelte barn vi skal være opmærksomme på. Vi har en forventning om, at forældre informerer os, hvis der er nogle ændringer i barnets hverdag og rytme, og vores erfaring viser os, at intet er for stort eller småt.

Der er altid plads til en lille snak i døren/på stuen og der kan altid findes tid til en længere samtale når der er behov for dette.

Efter ca. tre måneder indkaldes familien igen til en samtale, hvor vi drøfter hvordan modtagelsen er forløbet og om vi skal være opmærksomme på nogle justeringer.

Når barnet går fra vuggestue til børnehave, afholdes ligeledes en overleverings-samtale hvor familien møder en pædagog fra børnehaven sammen med en medarbejder fra vuggestuen og igen har mulighed for at fortælle om barnets første leveår, hvad der rører sig på hjemmefronten i forhold til barnet i øjeblikket – og om der er særlige opmærksomhedspunkter omkring det enkelte barn – både fra vuggestuen og fra hjemmet.

Inden barnet forlader Cismofytten holdes et overdragelsesmøde, hvor vi taler sammen om barnets skoleparathed.

Som forælder kan man altid bede om at få en samtale og der afsættes tid til dette ligesom vi kan bede om at få en samtale med hjemmet.

Cismofytten arbejder med et digitale system og vi forventer at forældre orienterer sig på vores intra. Det er også her vi fører dagbog og uploader billeder af dagens aktiviteter til at fortælle hvad vi har lavet i dag, hvad har fyldt meget for børnene, hvilke sange synger vi o.lign.

Her kan man som forældre være med til at samtale med børnene om dagens gang.

Traditioner

I Cismofytten afholder vi sommerfest, Cismofytten fødselsdag, børnenes fødselsdag/afslutning, klippe klistre/Lucia, fastelavn, hvor børn, forældre og personale er sammen i en anden sammenhæng end under normale omstændigheder.

Forældremøder

Vi afholder minimum et forældrerådsmøde om året og der er altid valg til forældrerådet på efterårets forældremøde.

Forældrerådet består af 3 forældrerådsrepræsentanter samt tre suppleanter.

En repræsentant fra forældrerådet (eller forældregruppen) deltager i den årlige tilsynsdialog og forældrerådet bliver indkaldt for at kommentere tilsynsrapporten indenfor ti hverdage efter den pædagogisk konsulent har tilsendt den til den pædagogiske leder.

Der vælges en repræsentant til klyngebestyrelsen ud af forældrerådets midte.

Praksiseksempler:

Vi gennemgår vi systematisk hvert barns trivsel to gange årligt via TOPI og herefter afholder vi for-ældresamtaler og udarbejder handleplaner som vi arbejder med i praksis. Vi benytter også TOPI-redskabet ad hoc uden for de to obligatoriske årlige indtastninger. Alle forældre bliver ved indmeldelse tilsendt en pjece om TOPI-værktøjet. TOPI-værktøjet danner grundlaget for vores årlige trivselsamtaler.

Hvis et barns trivsel vurderes med en gul eller rød prik, bliver der udarbejdet en handleplan med tre handlinger baseret på, hvad vi har set virker for det enkelte barn – og hvad vi ønsker at se ske - og forældre informeres om eller inddrages i at

udarbejde denne. Det gør vi med henblik på at komme til lykke i samarbejdet i den tidlige indsats for at sikre, at barnet kommer tilbage i en god trivsel og udvikling.

Børn i udsatte positioner

“Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Det siger loven

Det skal fremgå af Den styrkede pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes

Klynge NB E

Alle børn har forskellige udgangspunkter og forudsætninger og alle børn skal opleve at være anerkendt og værdsat. De skal udfordres og opleve mestring i leg og aktiviteter.

Børn i udsatte positioner forstås en sammensat gruppe af børn, der fx kan være børn med en svag socioøkonomisk baggrund, børn med en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, børn i risiko for at stå uden for fællesskabet mv. I lighed med andre børn lærer og udvikler børn i udsatte positioner sig i et fagligt kompetent pædagogisk læringsmiljø og i mødet med en velfunderet pædagogisk faglighed. Kvaliteten i interaktionen mellem barn og voksen er særligt betydningsfuld for børn i udsatte positioner. Det pædagogiske personale i dagtilbud har, sammen med andre relevante fagprofessionelle, et ansvar for at støtte børn med forskellige udfordringer og sikre, at alle børn deltager i fællesskabet. Den styrkede pædagogiske læreplan skal være relevant for alle børn uanset baggrund, sprog, kultur og traditioner.

Vi sætter fokus på udvikling og læring og inddrager barnets ressourcer og interesser, således at barnet kan deltage i daglige aktiviteter og samtidig få overvejende positive oplevelser.

Det pædagogiske personale sikrer, at alle børn har adgang til børnefællesskaber, hvor de oplever trivsel og udvikling og vores læringsmiljøer tager højde

for børn i udsatte positioner. Det er det pædagogiske personales ansvar i hverdagen at støtte børn i udsatte positioner i at blive inkluderet i lege med andre børn og i betydningsfulde børnefællesskaber.

Vi tager på 0-6 års området udgangspunkt i TOPI, som er et trivselsvurderingsmateriale, hvor vi vurderer alle børns trivsel 2 gange om året.

Ved en tidlig indsats sikrer vi, at barnet kommer i en god trivsel og udvikling.

Vi har mulighed for at få faglig sparring fra vores tværfaglige support, som består af psykolog, tale/hørelærere, socialrådgiver, sundhedsplejerske og støttepædagog, samt sparring fra den pædagogiske konsulent.

Vi udarbejder en løsningsorienteret handleplan, hvor vi sammen med forældre aftaler indsatser der arbejdes med både i hjemmet og i institutionen for at sikre det enkelte barns trivsel og udvikling.

Når barnet skal videre fra os, ønsker vi, at det oplever at være blevet set og have værdi. Barnet har muligheder for at mestre sine udfordringer og har redskaber til at begå sig i børnefællesskaber.

I Cismofytten kan ovennævnte bl.a ses ved at:

Alle børn har forskellige udgangspunkter og forudsætninger – og alle børn skal opleve at være anerkendt og værdsat – udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.

Vi i Cismofytten skaber et fagligt kompetent pædagogisk miljø, ved at se forskelligheder som en læring og en ressource. Vi er placeret midt på Nørrebro, hvor vi oplever et stort udvalg af kultur både hos børn og personale.

Medarbejderne i Cismofytten er forbilleder for børnene og ser barnet for dets forskelligheder. Vi indeholder i Cismofytten en stor skare af medarbejdere, som netop ligesom børnene har forskellige ressourcer og kompetencer. Vi går foran og viser hvordan man løser konflikter, leger og hvordan man er i forskellige sammenhænge. Gennem læring giver vi børnene mulighed for at udligne kompetencer.

Vi taler ikke nedsættende til børnene og løfter deres sproglige kompetence. Vi i Cismofytten benytter os af mindre grupper, hvor barnet bliver set og der er mulighed for at støtte barnet, så det kan lære og udvikle sig i lighed med de andre. Vi har fokus på de sammenhænge som forekommer i institutionslivet og gør dem så nemme som muligt for børnene. Det kan være fra vuggestue til børnehave, stue til stue og videre fra børnehave til skole.

Vi tilbyder en alsidig læring, så alle børn får mulighed for den samme læring. Vi benytter os af nærområdet hvor vi eks. går i dybden med de træsorter, blomster, dyr og butikker vi ser.

Vi sikrer at alle børn har adgang til børnefællesskaber, hvor de oplever trivsel og udvikling og vores læringsmiljøer tager højde for børn i udsatte positioner. Det er medarbejdernes ansvar i hverdagen at støtte børn i udsatte positioner i at blive inkluderet i lege med andre børn og i betydningsfulde børnefællesskaber. Det gør vi blandt andet ved at sikre små grupper i løbet af dagen, hvor kun en nærværende voksen er til stede med en mindre gruppe børn i pædagogiske aktiviteter.

Vores madkultur i huset afspejler at vi har et stort udvalg af kultur. Vores mad er lige så forskellige som vores medarbejdere og børn er i huset. Det er varieret, så det kan skabe genkendelse og nye oplevelser hos børn og voksne.

Support

Vi har forskellige muligheder for at få hjælp til børn og familier der kunne drage nytte af dette.

Vi arbejder systematisk med hvert barns trivsel to gange årligt via TOPI og herefter afholder vi for-ældresamtaler og udarbejder handleplaner, hvis et barns trivsel vurderes med en gul eller rød prik.

Vi har mulighed for at få faglig sparring fra vores tværfaglige support, som består af psykolog, tale/hørelærere, socialrådgiver i daginstitution og støttepædagog samt naturligvis sparring fra vores pædagogiske konsulent. Der afvikles tværfaglige samarbejds møder en gang hver sjette uge i Cismofytten og alle medarbejdere kan melde ind. Dette kræver dog først et samtykke fra hjemmet

Det er også en mulighed at afvikle et Børneforum, hvor forældre deltager i et møde sammen med medarbejdere fra barnets stue og relevante deltagere fra den tværfaglige support. Her udarbejder vi en løsnings-orienteret handleplan, hvor vi sammen med forældre aftaler nogle få indsatser som arbejdes med både i hjemmet og i institutionen for at sikre det enkelte barns trivsel og udvikling.

Plus pladser

Cismofytten har siden 2017 haft 8 pluspladser, 4 i vuggestuen og 4 i børnehaven. Der er oprettet PLUS-pladser, i en række københavnske institutioner på baggrund af en beslutning i Børne- og Ungdomsudvalget.

PLUS-pladser er et tilbud til børn, som efter en faglig vurdering, viser sig at have sproglige og/eller trivselsmæssige udfordringer. Sundhedsplejerske,

sprogvejledere eller andre fagpersoner fra kommunen kan, efter en faglig vurdering, indstille et barn til en PLUS-plads efter aftale med forældrene. Det er et visitationsudvalg i Området, der afgør, hvorvidt et barn opfylder kriterierne til at få en PLUS-plads eller ej.

En god familiestart

Et tilbud om støtte til at finde vej i forælderrollen, er et nyt vejledningsforløb for gravide og familier med børn 0-2 år, hvor det eksempelvis er sundhedsplejersker der står for det enten individuelle eller gruppeforløb.

Cismofytten er ikke en del af forløbet og får ingen tilbagemeldinger. Cismofytten henviser kun forældre i samarbejde med forældrene til vejledningsforløbet.

Praksiseksempler:

En gruppe af børn:

En gruppe af børn er sprogudfordret og i disse situationer, sætter vi børnene sammen i en mindre gruppe, således at de får mulighed for at kunne udtrykke sig uden at et veltalende barn tager over sprogligt. Denne gruppe vil som ofte starte aktivitetsplanerne før de øvrige, således at de kan nå at lære de vigtigste fokusord inden alle går i gang med aktiviteten

Et barn i udsat position:

Et barn kan være udsat både sprogligt, men også på andre områder eksempelvis kognitivt, motorisk eller adfærdsmæssigt.

Et barn står og kigger og ved ikke hvad det skal gøre. Her tager den voksne eksempelvis barnet ved hånden og hjælper barnet med at kunne handle. Dette kan eventuelt også foregå via piktogrammer som viser barnet på billede hvad der skal ske.

(Piktogrammer er symboler, tegninger eller billeder, som visualiserer og tydeliggør bestemte begreber. Piktogrammer understøtter det verbale, som er en hjælp for alle børn. Piktogrammer kan være med til at fremme børns forståelse for, hvad der skal ske i løbet af dagen, hvilket giver barnet ro og mindre stress.)

Sammenhæng til børnehaveklassen

“Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Det siger loven

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.

Dagtilbudsloven §8, stk.6

Klynge NB E

Arbejdet med at tilrettelægge et pædagogisk læringsmiljø for de ældste børn i børnehaven, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen, tager udgangspunkt i den styrkede læreplan.

Hvert år sammensætter hver enhed en gruppe med de største børn i børnehaven, med henblik på at få skabt et pædagogisk læringsmiljø, der kan skabe en sammenhæng til børnehaveklassen. Det handler bl.a. om, at vi arbejder med børnenes trivsel og deres fællesskaber, deres lyst til at lære og deres mod på nye udfordringer, fordi det er elementer, der er fælles for dagtilbuddet og skolen.

Dette gøres ved at få skabt et alsidigt, inddragende og trygt læringsmiljø, hvor der er mulighed for at turde begå fejl, famle og slippe fantasien løs. Børnene skal have mulighed for at få nye udfordringer, fordybe sig og lære at være vedholdende.

Vi arbejder med at få skabt nogle rammer, hvor børnene introduceres til at udvikle en nysgerrighed over for bogstaver, tal, mønstre, former mv.

Vi giver børnene positive erfaringer med at deltage i fællesskaber, så de lærer at tage initiativ til at indgå i relationer, så overgangen til det nye fællesskab i skolen kan blive lettere.

Alle børn sprogvurderes, det år de fylder 5 år og dette skal foregå inden 1. september. Hvis der er børn, der har brug for ekstra støtte i deres sprogudvikling, vil der blive udarbejdet en handleplan for styrkelse af barnets sprog før skolestart.

I efteråret holder vi forældresamtaler, hvor vi taler om resultatet fra sprogvurderingen af deres barn og barnets generelle udvikling og kommende skolestart.

I vintermånederne holder vi igen en samtale, hvor vi online på "KbhBarn" udfylder et overdragelsesdokument, der beskriver, hvorledes vi ser barnet udvikling og kompetencer. Både forældre og pædagogisk personale udfylder det digitalt inden samtalen. Efter aftale med forældrene, sendes overdragelsesdokumentet digitalt til den folkeskole i København og FI, som barnet skal starte på.

Når barnet skal videre fra os, ønsker vi at barnet tager initiativer til at indgå i relationer, tør møde nye udfordringer, og kan begå sig i et børnefællesskab.

I Cismofytten kan ovennævnte bl.a ses ved at:

April/Maj

De ældste børn i børnehaven rykker til storgruppen.

Inden da har vi inviteret forældrene til informationsmøde.

De første måneder og hen over sommeren, går med danne relationer da børnene kommer fra to stuer.

August

I august måned starter vi med at sprogvurderer alle børn som kan starte i skole i det efterfølgende år – den såkaldte 5 års test.

Efterfølgende bliver forældrene orienteres om resultatet.

September

begynder vi med forbedrede videnoverdragelse til fritidsenheden

November

I november måned indkaldes forældrene til skole vurderingssamtale. Hvis der er i tvivl om hvorvidt barnet er skoleparat planlægges et separat møde om en mulige skoleudsættelse.

Hen over vinteren sætter vi fokus på Selvhjulpethed, toiletbesøg, øver trafik-sikre hed, koncentration, samt at kunne modtage kollektive besked.

Endvidere arbejder vi målrettet med konflikthåndtering og styrker barnets tro på sig selv.

Vi tager udgangspunkt i vores tematiske arbejde, samt i mere skoleprægede opgaver, hvor børn præsenteres for bogstaver og får yderligere begyndende matematisk forståelse ved hjælp af simple opgaver

Februar

indkaldes alle forældre til samtale vedr. overdragelsen og forældrene skal udfylde deres del af overdragelseskemaet.

Skoleparathed tages op igen og der foretages eventuelt en sprogtest mere.

Marts

besøger vi SFO'en der er tilknyttet distriktsskolen

Vi indgår i Københavns Kommunes forpligtende samarbejde med vores lokal-skole. Det betyder at vi har 'Stærkt-samarbejde' med Rådmandsgade Skole, som er den folkeskole, vi har det primære samarbejde med

---

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

"Det skal fremgå af den pædagogiske lærerplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn."

Den styrkede pædagogiske lærerplan, Rammer og indhold, s. 29

I Klynge NB E inddrager vi lokalsamfundet på mange forskellige måder. Vi bruger de lokale muligheder og aktiviteter. For at udvide børnenes verden og for at skabe pædagogiske læringsmiljøer udenfor institutionen, inddrager vi lokalsamfundet.

Det gør vi fx ved at benytte os af idrætsparker, byens mange forskellige legepladser samt det lokale bibliotek.

Vi inddrager mulighederne i lokalmiljøet i forbindelse med arbejdet med læreplanen og med de forskellige temaer.

Cismofytten

Børnene i Cismofytten afspejler den mangfoldighed der er af borgere i nærmiljøet omkring Cismofyttens beliggenhed.

Cismofyttens børn kommer fra familier med meget forskellige baggrunde, traditioner og ressourcer.

Vi betragter denne mangfoldighed som et absolut gode, idet det giver børn, forældre og personale en god indsigt i de mange forskellige måder forskellige familier lever deres liv og heraf lærer at tage hensyn, respektere og acceptere disse forskelligheder og ser disse forskelligheder som ressourcer.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

“Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske lærerplan, Rammer og indhold, s. 30

Vi arbejder med at indrette det fysiske, psykiske og æstetiske læringsmiljø i børnenes perspektiv. Det betyder, at legetøj og rekvisitter skal være tilgængeligt for børnene, og at der er en systematik i, hvor legetøjet er.

Læringsmiljøerne skal være tydeligt kodet, så det kan ses, hvor der kan leges med hvad. Hvor kan man som barn være stille, og hvor kan man lege vilde lege. Der skal være plads og ro til fordybelse – til at legen kan forlades og vende tilbage.

Vi tilstræber at tilbyde mindst tre forskellige legezoner ad gangen. Der gøres klar til leg ved at stille legetøj indbydende frem, så vi kan inspirere børnene i deres leg og understøtte udviklingen af legen undervejs. Det betyder, at vi sørger for, at der er de forskellige ting, der hører til legen, f.eks. et køkken med diverse service, gryder og pander, en borg med ridderfigurer m.v.

Cismofytten

Vi arbejder med at have legezoner hvor det er tydeligt hvad området kan bruges til. Der skal være en sammenhæng mellem legetøjet og læringszonen, for eksempel er det naturligt at der er dukker omkring køkkenet, så man kan lege familie. Konstruktionslegene skal være lidt ‘beskyttede’, det vil sige zonen for klodser ikke skal ligge i en mellemgang så man kan bygge i fred uden at ens tårn styrter sammen.

Børn skal have adgang til forskellige typer materialer, så de kan være kreative og skabende – dvs. sakse, lim, karton m.v. er tilgængelige i børnehøjde.

Børn skal have adgang til bøger og en zone, hvor man kan søge ro og fordybelse og børn skal have mulighed for at tegne og ‘skrive’.

Dagen igennem arbejder vi i mindre grupper i de planlagte tematiske aktiviteter og vi forsøger at følge børnenes spor og interesser. Udsmykningen af stuerne skal gerne afspejle det tema vi arbejder med i et givent øjeblik, så den læring der har

fundet sted, bliver visuel for både børn, medarbejdere og forældre. Det giver også anledning til mange gode dialoger med børnene.

Vi forsøger at bruge vores kvadratmeter optimalt dagen igennem, så alle rum er i brug i forhold til pædagogiske aktiviteter – og det er vigtigt for os at vores rum er rare at opholde sig i og fremstår æstetiske.

Vores legeplads bliver brugt flittigt og alle børnehavebørn er ude i tidsrummet 12-14.

De seks læreplanstemaer

Dette afsnit er udarbejdet i de enkelte enheder, og vil derfor ligge på enhedens hjemmeside.

I forhold til evaluering – er det sidste afsnit fælles for klyngen i forhold til den overordnede evalueringskultur. Punktet bliver uddybet lokalt i hver enhed.

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Mål

- At hvert enkelt barn oplever sig som en unik, værdifuld deltager og medskaber af det sociale fællesskab, hvor det kan begå sig i trygge, omsorgsfulde og udfordrende rammer.
- At der tages udgangspunkt i de kompetencer børnene allerede besidder, fremhæve deres styrkesider og derved styrke det enkelte barns selvværd – samt støtte udviklingen af de sider, hvor barnet måske ikke er ligeså stærkt.
- At skabe et trygt fællesskab af voksne og børn, hvor det enkelte barn kan udtrykke sig og bliver hørt.
- Vi ønsker, at skabe et afvekslende og udfordrende miljø, der kan støtte og udvikle børnenes personlige udvikling og sociale kompetencer.
- Det enkelte barn skal have mulighed for, at sætte spor i Cismofytten og blive en del af dennes historie og kultur.
- At styrke barnets selvtillid og kompetencer i forhold til det sociale samspil.

Metode

Vi mener, at fællesskabsfølelsen er en vigtig del af den personlige udvikling og af de sociale kompetencer.

Fællesskabet er en stor del af Cismofytten, da vi meget gerne er sammen på tværs af huset – til både

planlagte og spontane aktiviteter og på den måde lærer børn og voksne hinanden at kende.

Fællesskabsfølelsen er i fokus bl.a. når vi spiser og holder samling. Her taler vi om hvem der er til stede, hvem der mangler, hvad der er sket i weekenden, hvad vi har lyst til at lave m.m.

Det er i fællesskabet børnene kan finde deres individualitet, styrke venskaber og finde værdien i at vi indeholder forskellige ressourcer og kompetencer

- Vi ønsker i Cismofytten, at fremme børnenes sociale kompetencer ved, at møde børnene med omsorg, empati og anerkendelse.
- Børnene mødes af nærværende og inspirerende voksne, som formår at gribe mulighederne i børnenes spontane ideer.
- At de voksne tilbyder aktiviteter, som er med til at udfordre og styrke børnenes personlige udvikling og sociale kompetencer og som tager udgangspunkt i børnenes behov, interesser og alder.
- At de voksne (såvel ansatte som forældre) er imødekommende, smilende og tager sig tid til et ordentligt farvel, når barnet kommer om morgenen – også at lade barnet vide det har været savnet, f.eks. efter en ferie.
- At børnene bliver opfordret og får mulighed for selv at deltage aktivt i de daglige gøremål, bl.a. borddækning, oprydning, børnesamling og planlægning af aktiviteter og på den måde føle sig som aktive deltagere i fællesskabet.
- Der holdes børnesamlinger – fortrinsvis i børnehaven, hvor børnene får plads til at udtrykke sig, mens de andre lytter. F.eks. at fortælle hvad man har lavet i weekenden, hvilke sange man gerne vil synge eller fortælle en sjov historie.
- At barnets bog står fremme og er tilgængelig. Det skal være muligt, at følge barnets spor i institutionen, ved eksempelvis malerier, tegninger, skulpturer, plancher fra ture m.m. Via såvel daglig samtale, som planlagte samtaler med forældre støtte op om og styrke barnets sociale kompetencer og personlige udvikling.
- At støtte børnene i at alle følelser er ok og at lære at sætte ord på disse. Eks. Lære at sige fra, i stedet for at slå.

24

- At børnene bliver støttet og styrket i at tage hensyn, være omsorgsfulde og gøre brug af hinandens kompetencer og ressourcer. Eksempelvis på legepladsen, på ture, i sproggrupper

eller til rytmik, hvor små og store er sammen. De store lærer hensyn og omsorg ifh.t. de mindste, mens de mindre inspireres af de stores lege og samspil - hvor den voksne funktion er, at guide børnene videre og støtte op for at give børnene succesoplevelser.

- At børnene har plads til at lege uden voksne og selv får lov til at løse konflikter – samtidig er det den voksnes rolle om nødvendigt, at guide legen og træde ud/ ind af legene, når der er behov. f.eks. hvis en leg er ved at ebbe ud, at give børnene ideer at arbejde videre med, at støtte børnene i at løse konflikterne, støtte op om venskaber mellem de børn, som evt. har sværere ved det, m.m. Vi mener at det er vigtigt for alle, at føle sig som en del af fællesskabet.

■

Social udvikling

“Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

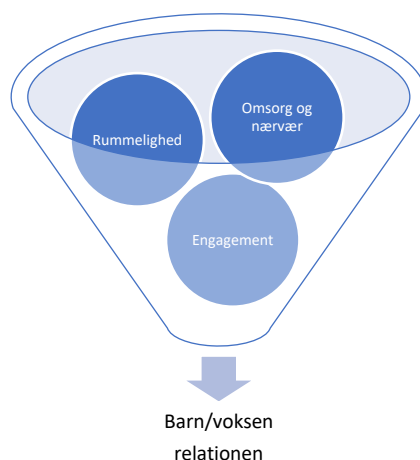
Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer. [indsæt egen tekst her](#)

Sociale relationer

Alle børn har ret til positiv voksenkontakt hver dag.

Når vi i Cismofytten arbejder med barn/voksen relationen, arbejder vi ud fra et pædagogisk værdisæt med 3 overordnede mål.

Omsorg og nærvær

Omsorg handler om barnets basale behov. Vi sørger for, at barnets basale behov er dækket, at det er klædt i det rigtige tøj, at det er sikkert og sørger for at hygiejnen er i top.

Med empatiske øjne, evner at se og mærke barnet og handle på barnets behov, Dvs. at vi stimulerer barnet og udfordrer det i forhold til de seks læreplanstemaer.

Nærvær er, at vi som voksne er til stede med vores opmærksomhed og omsorg, at vi som voksne er imødekommende i børnehøjde, så de bliver set og hørt.

Nærvær er, at når børnene er glade, kommer og giver et knus og føler sig trygge.

Rummelighed er, at vi tager udgangspunkt i at alle børn er forskellige og har forskellige behov.

Rummelighed er, at arbejde efter det princip og anerkende hvert barn for hvem det er.

Grundlæggende betyder anerkendelse at værdsætte et andet menneskes individualitet.

Det vil sige, at man som pædagog skal se, høre og anerkende det enkelte barn samt møde barnet i øjenhøjde.

Vi giver barnet tryghed ved at skabe en stabil og genkendelig hverdag/miljø.

Engagement

Når vi i Cismofytten siger, at vi arbejder med engagement i relationen mellem barn og voksen, mener vi at;

Når vi i Cismofytten arbejder i børnehøjde og har fokus på voksen-barn kontakten er det centralt, at man bogstaveligtalt er i børnehøjde og har øjenkontakt med barnet. Det er ligeledes vigtigt at være lyttende og

forstående over for barnet og dets intentioner. Her mener vi, at det er vigtigt at gribe den "bold" barnet kaster op i luften, og udviser indlevelsessevne og interesse.

Ovennævnte vil være med skærpet opmærksomhed fra medarbejderne.

Når vi taler om udsatte børn, vil ovennævnte være med skærpet opmærksomhed fra medarbejderne.

Udsatte børn er de børn som vi vurderer, skal støttes i deres udvikling og hvis trivsel vi er bekymrede for. Når vi er bekymrede for et barn, deler vi dette med forældrene – således at vi i samarbejde kan udarbejde handlingsplan og sikre at der bliver taget hånd om barnet så hurtigt som muligt.

Det vil være to medarbejdere, sædvanligvis fra stuen, som er med til samtalen og som har ansvar for at handlingsplanen bliver efterlevet. Disse samtaler følges altid op af opfølgningssamtaler.

Forældre vil således altid blive kontaktet, såfremt institutionen skønner der er grund til bekymring.

I Cismofytten vil vi understøtte de udsatte børns udvikling og læring ved, at sætte fokus på og inddrage barnets ressourcer og interesser, således at barnet kan deltage i daglige aktiviteter og samtidig få en overvejende positiv oplevelse.

I andre tilfælde kan vi have ønske om ekstra ressourcer til børnene med særlige behov, dette kan bl.a. være i form af støttepædagog, psykolog, talepædagog, sundhedsplejen eller udredning i PPR.

Evaluering af Cismofyttens arbejde med børn/voksen relationen

For at sikre, at Cismofytten lever op til ovenstående værdisæt, har vi valgt at arbejde systematisk med 'trafiklys' modellen 2 gange årligt.

Trafiklysmodellen går ud på at hver enkelt medarbejder vurderer sin kontakt/relation med hvert enkelt barn på alle stuer i Cismofytten ud fra 3 kriterier:

Grøn: medarbejderen har en god relation til barnet, kender barnet og forstår dets behov. Barnet er tryk ved medarbejderen.

Rød: medarbejderen kender ikke barnet og har dermed ingen relation med barnet.

Gul: er midt imellem intet grøn og rød. Midt imellem intet kendskab og en tæt og god relation.
Dvs medarbejderen kender barnet og har en relation til barnet uden dog at kende alle facetter af barnet.

Succeskriteriet for et godt resultat er:

At alle børn på egen stue er grønne børn.

At alle andre stuers børn er gule børn med så mange grønne som muligt fra egen afdeling

At der kun er max 5 børn på hele institutionen som er røde, som medarbejderen ikke kender og der skal være en fornuftig grund for dette, eksempelvis nye børn eller nyansat.

Udsatte børn skal være grønne på egen afdeling og gule på den anden afdeling

For den pædagogiske leder er succeskriteriet 50% grønne børn og 50% gule børn. 0 røde børn.

Vi har i den seneste periode haft fokus på trafiklysmodellen og en screenlægning af den enkelte medarbejders kompetencer ift relationerne til børnene samt nyeligt igangsat ICDP som udgangspunkt i medarbejdernes læring.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Mål fra sprogstimuleringen generelt

I Cismofytten arbejder vi med sprog som en del af barnets hverdag.

Målgruppe er børn med anden etnisk baggrund end dansk, men vi ser på alle de børn der har behov for sprog stimulering ”for os er et barn et barn uanset hvor barnet kommer fra”. Alle, børn har ret til at opnå højeste fælles nævner for sproglig kompetence.

Cismofyttens teoretiske grundlag for sprogarbejdet i Cismofytten er anvendelse af ’De 10 sprogstrategier’ som vi understøtter med ’sprogets milepæle, Dialogisk læsning, tematiseret emner, og daglige dialoger.

Når vi arbejder med sproget som direkte sprogstimulering, deler vi børnene ind i små som oftest aldersvarende grupper, da vi oplever at små grupper på sigt, har lettere ved at integrere sig i de større grupper og dermed i det samfund børnene skal være en ligeværdig del af. Vi ser det som et stort plus, at det er pædagogisk personale med forskellige etniske baggrunde. Dette styrker barnets

brug og kendskab til det danske sprog og samtidig kan barnet støttes i dets modersmål. Dette oplever vi som trygheds tegn hos det enkelte barn.

Under selve sprogstimuleringen arbejder vi således at barnet lærer gennem leg. Ligeledes arbejder vi meget med barnets sanser for at fange barnets opmærksomhed og interesse.

Vi læser for barnet, synger sange der relaterer sig til historien, bruger fagter/kropsprog i de sange vi synger med barnet, barnet tegner dele af historien, hvorefter barnet fortæller sin historie. Ved denne metode opnås de gentagelser i hele forløbet, som er vigtige for indlæringen.

Vi oplever at vores forældregruppe til de børn der har brug for at blive styrket, er meget nysgerrige på deres barns sproglige udvikling og det at det er medarbejdere med forskellige etniske baggrunde gør det meget lettere at finde de medarbejdere der har kendskab til barnets kultur og modersmål, så forældresamarbejdet kan blive så optimalt som muligt.

Optimal information til forældrene er vigtigt, således at det kan blive et samarbejde mellem medarbejdere, forældre og barnet.

Vi oplever at vores arbejde med sproggrupperne, styrker børnenes venskaber, tryghed og selvstændighed.

Der hvor det er os der har brug for hjælp til vores arbejde, benytter vi ekspertise på området, f.eks. sprogvejleder samt tolke til information og samtaler med forældre hvor dette er nødvendigt.

Krop, sanser og bevægelse

“Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Vi prioriterer krops og bevægelses aktiviteter fordi vi mener at en god motorik er vigtig i.f.t. generel

velbefindende og er grundlæggende for meget læring eksempelvis den sproglige.

Mål

- Børnene skal lære deres krop at kende, opnå en glæde og tryghed ved at bruge kroppen i varierede og udfordrende bevægelses miljøer - for at udvikle barnets fysiske, psykiske og sociale sundhed og opnå en glæde og tryghed ved at bruge kroppen.
- Tilbyde alle børn i såvel vuggestue som børnehave rytmik min. hver 14. dag i aldersopdelte grupper.

Metode

Vi har valgt, at indrette legepladsen således, at der er plads til både stille og vilde lege, køre hurtigt på cykel, lege i de små kroge og klatre. Vi har også lagt vægt på sanserne på legepladsen, hvor man nbl.a. kan dufte blomsterne, høre lydene fra gaden, lege med sand, grus og jord, mærke duften fra bageren, hoppe på gummifliserne og mærke fliserne under sine fødder.

Indenfor i Cismofytten tilbydes fysiske rammer, som er indrettet til formål, hvor der er plads – uden for mange ”forstyrrende” elementer og hvor de rette materialer er tilgængelige. F.eks. faldskærm, instrumenter, bolde og madrasser.

Natur, udeliv og science

“Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Natur, udeliv og science er et af de punkter som vi arbejder med i efteråret 2020 og videre i 2021.

Mål

- Vi vil give børnene mulighed for, at tilegne sig erfaringer med natur, naturfænomener og miljø.
- Udvikle en glæde og tryghed hos børnene ved, at være i naturen og herigennem få en forståelse og en viden om natur og naturfænomener.
- Bruge naturen som inspiration til fantasi og kreativitet.
- Bruge naturen som legeplads

Metode

- Vi vil tilbyde ture til forskellige naturområder og miljøer, vil vi følge naturens gang, opleve årstiderne, vejr, miljøer og fænomener og give børnene erfaringer og oplevelser med naturens dyr, planter og materialer.
- Vi ønsker at:”Tage naturen med hjem” og bruge den hjemme. Materialer indsamlet på turen tages med hjem og arbejdes videre med – måske i form af plancher eller tegninger.

- F.eks.: Se, røre, opleve kornet på marken. Tale om hvad man bruger det til, hvorefter man evt. går hjem, bager og spiser brødet sammen.
- Eller tage dyr, kogler, planter med hjem fra naturen og finde bøger på biblioteket om det og herefter lave en udstilling, terrarium e. lign.
- Turene planlægges efter børnenes alder, behov og interesser.
- Vi tager gerne samme sted hen flere gange, for at kunne arbejde videre – måske har nogle af børnene, fået nogle ideer til stedet siden vi kom hjem?
- De voksne introducerer børnene til leg i og med naturen.

3 medarbejdere i børnehaven undervises af naturvejleder fra

De har hver 4 børn med fra hver deres stue. De 3 medarbejdere videregiver deres læring til den øvrige del af medarbejdergruppen.

Kultur, æstetik og fællesskab

“Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Mål

- At børnene tilbydes et bredt spekter af kulturelle udtryksformer.
- At børnene får erfaringer med forskellige materialer og udtryksformer, som er med til at bidrage til kulturskabende aktiviteter – heriblandt børnenes legekultur.
- At børnene får mulighed for at deltage og tilegne sig viden om kulturhistorie og traditioner.
- At give børnene mulighed for at opleve lokale kulturelle tilbud.

Metode

Kultur er udtryk for menneskers forståelse af og tilgang til verden. Det er gennem mødet med andre

og det anderledes vi definerer vores eget kulturelle ståsted og genkender vore egne kulturelle rødder.

Vi vil tilbyde børnene varierede og vidt omspændende kulturelle tilbud – da dette er med til at give en mere bredspektret opfattelse af såvel verden, andre mennesker - som deres egne muligheder og potentialer.

Vi mener, at det er vigtigt at tilbyde voksne som kan inspirere og opfordre til at udforske de mange spændende kulturelle tilbud vi omgiver os. Det er derimod også vigtigt, at understøtte når børnene selv tager initiativ.

Vi vil forsøge at deltage i de forskellige børnearrangementer i som lokalområdet og andre steder

byder på. Eks. Lokale "Børnebiograf" i Empire Bio, dukketeateret "blå heks" – hvor børnene selv er

med til at lave dukkerne og derefter selv spiller rollerne i stykket, herudover kulturdage og børnedage.

I vores atelier vil vi bl.a. arbejde med forskellige materialer som gips, ståltråd, papmache og forskellige former for maling – samt anvendelsen af disse. Dette kan ske ved spontane aktiviteter eller ved planlagte aktiviteter, hvor tingene anvendes til et helt specifikt formål, eksempelvis kulisser til teaterstykke.

Evalueringsskultur

“Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Klynge NB E

For at sikre at personalet kommer rundt om alle børnenes udvikling, bruger vi forskellige former for data. To gange om året vurderer vi børnenes trivsel i TOPI, vi sprogvurderer alle børn, når de er 3, 4 og 5 år.

I Cismofytten

Evaluerer vi løbende pædagogiske indsatser, medarbejdernes praksis, strukturer m.v.

Vi har valgt 2 evalueringss metoder som tager sit udgangspunkt i ‘Redskab til selvevaluering og smtte modellen’

SMTTE: modellen anvendes til pædagogiske aktiviteter

Redskab til selvevaluering: anvendes af lederen enten i den form de ligger i materialet eller i en form som den pædagogiske leder har rette til ift emnet.

Forældresamarbejde: foregår ved dialog i forældrerådet og dataindsamling fra de øvrige forældre i stuemøder

Pædagogiske aktiviteter: her anvendes smtte modellen, som er en skabelon indeholdende:

S= sammenhæng

M= mål

T= tiltag

T= tegn

E= evaluering

Under evalueringen er 4 faste spørgsmål, der skal besvares set ift SMTT.

Er målene opnået helt eller delvist

Hvad lærte børnene

Hvad lærte de voksne

Hvad gør vi fremadrettet

Lederens observationer af det pædagogiske arbejde: der arbejdes ud fra en model med cirkler, hvor antallet af medarbejdere opdeles i henholdsvis grøn, gul og rød vurdering. Det kan enten være individuelt eller stue- og afdelingsvis